

Ontroerend sprookje over gastvrijheid op Groninger platteland

Bij verrassing werd tijdens het Filmfestival Rotterdam de publieksenquête, en daarmee de Citroën Award, gewonnen door *De Poolse Bruid*, een Nederlandse low budget-film, geregisseerd door de in Nederland woonachtige Algerijn Karim Traïdia. Van de vier films uit het zogenaamde Route 2000-project (waarvoor de VPRO samenwerkte met de producenten van IJswater en Motel Films) was het ontegenzeggelijk het best geslaagde werkstuk.

Door **Pieter van Lierop**

De film opende eerder de Groningse editie van het Rotterdamse festival en is nu weer in de Martinistad te zien in het filmcentrum aan de Poelestraat. Daar wordt met vrijdagavond na de voorstelling van zeven uur met regisseur Karim Traïdia gesproken. *De Poolse Bruid* is zondagochtend vanaf elf uur eveneens te zien in De Molenberg in Delfzijl.

De grootste charme van *De Poolse Bruid* is de stralende eenvoud. Ooit moet het door Kees van der Hulst geleverde basisscenario gecompliceerder zijn geweest. Traïdia heeft het bewerkt op een dusdanige manier dat Van der Hulst zich geroepen voelde zich er officieel van te distantiëren, maar gemeten naar het nu bereikte eindresultaat is de Algerijn zeker geen knoeier geweest. Het is juist in de zelf opgelegde beperkingen dat hij zich een meester behoort. Voor 95 procent van de film heeft hij slechts twee acteurs nodig gehad en nauwelijks dialoog. Daarnaast werd er een derde - en niet te scripten - hoofdrol gecreëerd voor de dramatische vergezichten over het Groningse 'hoge land'.

De situatie doet in aanzet even denken aan Frouke Fokkema's Limburgse debuutfilm *Kracht* in het thema van een weduwnaar die op zijn hofstede inwoning krijgt van een vrouw die zich daar maar moet zien te plooiën. Maar zo somber en pessimistisch als dat proces verliep in *Kracht*, zo hoopgevend pakt het uit in *De Poolse Bruid*, waarin de hoofdrollen met eminente soberheid worden gespeeld door Jaap Spijkers en Monic Hendrickx.

▲ Boer Jaap Spijkers en de Poolse vluchteling Monic Hendrickx.

Foto: GPD

Spijkers speelt een boer die een panische, gewonde en uitgeputte vrouw op zijn erf vindt. Hij verzorgt haar en verschaft haar onderdak, zonder er veel woorden aan vuil te maken. Als er een dag of wat later een BMW stopt met twee patjepeeters die naar een gevluchte vrouw informeren, verwaardigt de landbouwer zich niet eens te antwoorden. Maar de context is duidelijk geworden. Zijn logee is een uit Polen afkomstige prostituee, weggevlucht uit een naburige seksboerderij. Het zal boer Spijkers een zorg zijn. Zonder dat hij iets van haar terug wil, mag Monic onder zijn dak herstellen van wat ze ook mag hebben meegemaakt. In de details is hij niet geïnteresseerd. Als ze na enige tijd vanzelf

gaat koken, wassen en strijken, krijgt ze voor die werkzaamheden keurig loon uitbetaald.

Die vrouw kan geen Nederlands spreken. De boer wel, maar doet het liever niet. Spreken is zilver, zwijgen is goud, schijnt zijn adagium. Het weinige wat we hem horen zeggen, gromt hij in de telefoon: „Ik weet óók dat de bank Sinterklaas niet is! Vraag ik soms om pepernoten?”

Boer Spijkers had kortom al sores genoeg aan zijn kop. En zijn geduld met zijn Poolse schuilvink is ook niet eindeloos. Ze kan hem danig op de zenuwen werken, bij voorbeeld met uitheemse gerechten waar ze op het Groningse platteland totaal niet nieuwsgierig naar zijn.

Toch zie je het tweetal langzaam naar elkaar toegroeien, waarbij de Poolse - vermoedelijk - het hart van de noorderling definitief weet in te palmen doordat ze laat weten dat ze zijn land, die onafzienbare platte verten vol geploegde klei en die ontzagwekkende steeds veranderende luchten daarboven, zo prachtig vindt. En behalve voor zijn akkers is die vrouw vooral gesmolten voor de rechte rug van die landman, zijn nuchterheid en zijn gebrek aan kapsones. En uiteindelijk voor zijn lef haar te verdedigen tegen de gewapend teruggekomen pooiers die zich lelijk verkijken op Groningse onverzettelijkheid.

De vrouw vertrekt daarna naar Polen en dat hoeven we maar heel even jammer te vinden, want in de slotbeelden is ze weer terug en blijkt dat ze alleen maar een dochtertje was gaan ophalen. Op het 'hoge land' kan er een nieuw gezinnetje worden gesticht.

Dat is dan een wel heel erg idyllisch einde voor een drama dat in realisme verankerd leek. Zou het werkelijk bestaan dat er nooit een politieonderzoek komt naar die verdwenen pooiers? En als er zo'n onderzoek komt, zou er dan geen spoor regelrecht leiden naar die boerderij waar vast wel de burens en anders zeker die op Ruud Gullit lijkende postbode Poolse gezinsuitbreiding hebben vastgesteld? Waar is Spijkers trouwens met die lijken gebleven? In hoeverre is die brave boer en zijn nieuwe levensgezellin in staat te vergeten dat ze twee mensen om het leven hebben gebracht? En hoe zit het ineens met de financiële situatie? Volgens de laatste gegevens stond de bank op het punt de boerderij te laten verkopen. In de finale doen die dingen er ineens allemaal niet meer toe.

Wensdroom

De Poolse Bruid eindigt als een ongerijmd sprookje en dat mag je zwak vinden. Maar mischien moet je het omdraaien en dien je de hele geschiedenis met terugwerkende kracht als sprookje te bezien. Als een droom, een ontroerende wensdroom, van een Algerijnse cineast met zelf een vluchtelingenstatus.